

Plenum

Tisdag 12.11.2019 kl. 14.01—20.37

14. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av hälso- och sjukvårdslagen och 2 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

Regeringens proposition RP 38/2019 rd

Utskottets betänkande ShUB 5/2019 rd

Första behandlingen

Talman Matti Vanhanen: Ärende 14 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger social- och hälsovårdsutskottets betänkande ShUB 5/2019 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen.

Debatt

18.55 **Anu Vehviläinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 5/2019 valtiopäiviltä sisältää valiokunnan kannanotot hallituksen esitykseen 38/2019 valtiopäiviltä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi terveydenhuoltolakia ja lakia kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi vuoden alusta.

Esityksen tavoitteena on turvata päivystyspalvelujen saaminen suomen lisäksi myös ruotsin kielellä nykyistä paremmin Vaasan sairaanhoitopiirissä. Muutoksella parannetaan Vaasan sairaanhoitopiiriin väestön kielellisten oikeuksien toteutumista päivystyspalveluissa siten, että päivystyspalvelujen saatavuus paranee ja matka kiireelliseen hoitoon lyhenee. Valiokunta toteaa, että Vaasan keskussairaalan päivystyspalvelut vastaavat nykyisinkin lähes laajan päivystyksen sairaaloilta edellytettyä laajuutta, ja niitä vahvistetaan edelleen käytännössä kahden erikoisalan osalta.

Esityksessä ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin velvoite järjestää päivystyspalveluja ruotsin kielellä. Ruotsinkielisten potilaiden palvelut toteutetaan jatkossa samoin kuin muissa yksikielisesti suomenkielisissä sairaanhoitopiireissä. Päivystystoiminnan muutosten vuoksi tarvittavat lisävoimavarat otetaan huomioon ensi vuoden talousarvioesityksessä 1 miljoonan euron lisäyksenä, joka jaetaan kunnille kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesti. Valiokunta pitää esityksen perusteluissa todetuissa syistä kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta tarpeellisenä, että myös Vaasan sairaanhoitopiirille säädetään velvollisuus järjestää laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palvelut nykyisten 12 muun laajaa ympäri- vuorokautista päivystystä ylläpitävien sairaanhoitopiirien lisäksi. Valiokunta toteaa, että päivystyspalvelujen valtakunnallista toimivuutta tulee tarkastella myös osana koko palvelujärjestelmää siten, että palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja kielellisten oikeuksien toteutuminen kansalliskielillä turvataan.

Punkt i protokollet PR 62/2019 rd

Yliopistollisille sairaanhoitopiireille ehdotetaan velvollisuutta tuomioistuinten pyytämien lääketieteellisten lausuntojen antamiseen siten, että Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri hallinnoi lausuntojen antamista. Esityksen tarkoituksena ja tavoitteena on turvata tuomioistuimille niiden tarvitsemien lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen saaminen. Uudistus liittyy vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämiseen, jonka tavoitteena on lisätä vakuutuslääkärijärjestelmän läpinäkyvyyttä ja kansalaisten luottamusta järjestelmään. Vakuutuslääkärijärjestelmää koskeneen kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä eduskunta hyväksyi viime vuonna lausuman, jossa edellytettiin lainmuutosten valmistelua vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi.

Valiokunta pitää muutoksenhakijoiden yhdenvertaisuuden kannalta tärkeänä, että riippumaton taho antaa keskitetysti lausuntoja tuomioistuimille lääketieteellisissä asioissa. Riippumaton asiantuntijataho lisää oikeusvarmuutta ja lääketieteellisen arvioinnin läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri perustaa asiantuntijatyöryhmän, johon kaikki yliopistollista sairaalaa ylläpitävät sairaanhoitopiirit nimeävät asiantuntijoita. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri voi nimetä ryhmään myös muita lääketieteen asiantuntijoita ja tapauskohtaisesti pyytää tarvittaessa lausunnon asiantuntijaryhmän ulkopuoliselta asiantuntijalta. Lausuntojen tarpeeksi on esityksessä arvioitu 80–200 kappaletta vuodessa. Valiokunta toteaa, että lausuntojen määrän ja kustannusten kehityksen arviointi on epävarmaa, koska lausuntojen saatavuuden parantuminen voi lisätä lausuntopyyntöjen määrää. Asiantuntijalausuntojen määrän ja kustannusten kehitystä tuleekin seurata. Valtio maksaa korvauksen toiminnan kuluista Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille, joka välittää lausuntokohtaisen korvauksen asiantuntijalle. Valiokunta pitää perusteltuna, että lausunnot maksettava korvaus porrastetaan lausunnon laatimiseen kuluvan työmäärän mukaan ja että tähän uuteen tehtävään varataan erillisrahoitus. Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

19.00 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolakia ja lakia kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta siten, että Vaasan sairaanhoitopiirille lisättäisiin velvoite järjestää laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikkö keskussairaalsaan yhteyteen. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin velvoite järjestää päivystyspalvelut suomen ja ruotsin kielellä taas poistettaisiin tarpeettomana.

Ärade talman! Vasa sjukvårdsdistrikt är den enda tvåspråkiga enheten med omfattande jour i området. Befolkningens språkliga rättigheter i fråga om jourtjänsterna kan i fortsättningen bemötas väl i och med att den svenskspråkiga befolkningen här efter kan ty sig till Vasa sjukvårdsdistrikts omfattande jourtjänster som tillhandahålls dygnet runt. I Vasa sjukvårdsdistrikts område är det klart att den enda rätta lösningen med tanke på befolkningens språkliga rättigheter är att ändra på hälso- och sjukvårdslagen så att Vasa sjukvårdsdistrikt tilläggs till de övriga enheterna med omfattande jour dygnet runt.

Regeringens väsentligaste motiveringar för ett sjukhus med omfattande jour var i lagstiftningsskedet att uppnå en optimal patientsäkerhet, genomslagskraft, ekonomi och tillgång till tjänster. Den föreslagna lagändringen främjar den tvåspråkiga befolkningens rättigheter och tillgång till tjänster samt främjar patientsäkerheten i Vasa sjukvårdsdistrikts område. Dessutom fungerar verksamheten i organisationen redan nu på två språk. Tvåspråkigheten måste bara upprätthållas och utvecklas i fortsättningen.

Punkt i protokollet PR 62/2019 rd

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tavoitteena on turvata päivystyspalvelujen saaminen suomen lisäksi myös ruotsin kielellä nykyistä paremmin Vaasan sairaanhoitopiirissä. Muutoksella parannetaan Vaasan sairaanhoitopiiriin väestön kielellisten oikeuksien toteutumista päivystyspalveluissa siten, että päivystyspalvelujen saatavuus paranee ja matka kiireelliseen hoitoon lyhenee.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa mietinnössään, että Vaasan keskussairaalan päivystyspalvelut vastaavat nykyisinkin lähes laajan päivystyksen sairaaloilta edellyttävää laajuutta ja niitä vahvistetaan edelleen käytännössä kahden erikoisalan osalta. Valiokunta pitää esityksen perusteluissa todetuista syistä kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta tarkoituksenmukaisena, että myös Vaasan sairaanhoitopiirille säädetään velvollisuus järjestää laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palvelut nykyisten 12 muun laajaa ympärivuorokautista päivystystä ylläpitävien sairaanhoitopiirien lisäksi.

Ärade talman! Vasa sjukvårdsdistrikt har redan i tio år varit en vägvisare i Finland då det gäller utvecklandet av patientsäkerheten. Nu när Vasa centralsjukhus blir en av enheterna med omfattande jour dygnet runt skulle det vara idealiskt att Vasa sjukvårdsdistrikt skulle ges i uppgift att ansvara för såväl främjande av forsknings- och utvecklingsverksamhet inom patient- och klientsäkerhetsområdet på riksnivå som medverkande i internationellt samarbete. Vasa centralsjukhus har redan skapat en klar struktur för en tydlig verksamhet och kunde väl bidra till att utveckla social- och hälsovården i Finland i en säkrare riktning.

19.04 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys esittää myös vakuutuslääkärijärjestelmän korjaamiseen liittyvää ensimmäistä askelta. ”Yliopistollisille sairaanhoitopiireille ehdotetaan velvollisuutta tuomioistuinten pyytämien lääketieteellisten lausuntojen antamiseen siten, että Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri hallinnoi lausuntojen antamista. Esityksen tavoitteena on turvata tuomioistuimille niiden tarvitsemien lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen saaminen. Uudistus liittyy vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämiseen, jonka tavoitteena on lisätä vakuutuslääkärijärjestelmän läpinäkyvyyttä ja kansalaisten luottamusta järjestelmään.”

Arvoisa herra puhemies! Tämä on lähtöisin viime kaudelta. Meillä oli täällä eduskunnassa käsiteltävänä kansalaisaloite, joka vaati, että vakuutus- ja eläkelaitosten lääkäreiltä on poistettava mielivaltaisen oikeus kumota potilasta hoitavan lääkärin lausuntoja. Sosiaali- ja terveysvaliokunta linjasi silloin tulevalle hallitukselle — me annoimme siitä lausuman, joka kuului näin: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee esityksen vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi ja antaa eduskunnalle ehdotukset lainsäädännön muutoksiksi vuoden 2020 kevätistuntokaudella. Tässä yhteydessä on selvitettävä vakuutuslääkäreiden lausuntojen muotovaatimusten kirjaamista lainsäädäntöön.” Nyt tämä pää on avattu, ja tämä on se ensimmäinen askel, joskaan ei saa jäädä viimeiseksi. Suomalaisessa vakuutuslääkärijärjestelmässä on vielä paljon tehtävää, jotta ihmiset, jotka sen piiriin joutuvat, saavat oikeutta osakseen ja saavat päätökset ajoissa ja saavat sitten sen kautta eläkkeen ynnä muuta.

Arvoisa puhemies! Sitten tähän toiseen asiaan, mikä liittyy tähän lakiesitykseen, eli Vaasan sairaalan päivystyksen palauttamiseen. Tähänkin liittyen meillä oli viime kaudella kansalaisaloite, jota perussuomalaiset kannattivat sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Asiaa äänestettiin myös täällä eduskunnan salissa, ja silloinhan se aloite kaatui vain äänin 92—91, eli yksi ääni sen ratkaisi. Perussuomalaisten kanta tähän oli se, että Vaasan sairaan-

Punkt i protokollet PR 62/2019 rd

hoitopiiri on profiloitunut potilasturvallisuuden kehittämisessä ja alueella toimitaan pontevasti myös tämän potilasturvallisuusteeman eteen ja on erittäin tärkeää, että palvelua saa sillä sydämen kielellä, äidinkielellä. Siitä syystä pidimme erittäin tärkeänä, perussuomalaiset sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenet, että tässä mietinnössä huomioidaan molempien kielten, niin suomen kuin ruotsin kielen, merkitys, kun potilasta hoidetaan ja ihminen kohdataan. Eli siellä vaanii juurikin se potilasvahingon vaara, jos hoidettava ja hoitaja tai lääkäri eivät ymmärrä toinen toisiaan. Ja siinä mielessä, kun ne molemmat on myös kirjattu tänne mietintöön, asia on siltä osin selvä. On hyvä asia, että nyt vihdoinkin tämä asia sitten saatiin kuntoon.

Mutta meillä on edelleen ympäri Suomen päivystykseen liittyvissä asioissa myös korjattavaa ja parannettavaa. Pidetään huoli siitä, että päivystysvastaanotot toimivat ja sinne ihmiset pääsevät. Hallituksen tavoitehan on parantaa hoitotakuuta ja lisätä sitä kautta myös lääkäreiden määrää, jotta ihmiset pääsevät niin sinne päivystykseen kuin erikoissairaanhoidon niin siellä Vaasassa kuin meillä kaikkialla Suomessa.

19.08 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Mistä apu, kun tarvitaan lääketieteellistä asiantuntijalausuntoa? Niitä voidaan tarvita monenlaisen tarkoitukseen: voidaan tarvita vakuutusasioissa, oikeusasioissa, liikennevahingoissa, käräjäoikeudet voivat tarvita, tuomioistuimet ja monenlaisissa muissa asioissa. Aiemmin tämä lausuntojen anto ja saaminen ei ollut kovinkaan selkeää. Nyt se tulee mielestäni paljon parempaan kuntoon ja paremmin huomioitua.

Vakuutuslääkärijutut ovat kovasti puhuttaneet, ja syytä tietysti onkin. Pidän hienona, että nyt tämä tehtävä on keskitetty yhdelle sairaanhoitopiirille. Tätä tulee jatkossa hoitamaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri. Tehtäviin voidaan nimetä myös muitakin piirejä ja siihen voidaan nimetä muitakin asiantuntijahenkilöitä. On tosi tärkeää, että tämä lausuntojen antaminen varmistetaan, koska ihmiset voivat näitä tarvita ihan oikeasti.

19.09 Noora Koponen vihr: Arvoisa puhemies! Kielellisten oikeuksien turvaaminen on tärkeä asia. Hallituksen esityksen tavoitteena on turvata päivystyspalvelujen saaminen suomen kielen lisäksi myös ruotsin kielellä nykyistä paremmin Vaasan sairaanhoitopiirissä. Muutos parantaa Vaasan sairaanhoitopiirin väestön kielellisten oikeuksien toteutumista päivystyspalveluissa. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin osalta ehdotetaan, että velvoite järjestää päivystyspalveluja ruotsin kielellä poistetaan. Tällöin ruotsinkielisten potilaiden palvelut toteutetaan jatkossa samoin kuin muissa yksikielisesti suomenkielisissä sairaanhoitopiireissä. Tämä esitys edistää kielellisten oikeuksien toteutumista tarkoituksenmukaisesti.

Lisäksi sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä, että päivystyspalvelujen valtakunnallista toimivuutta tarkasteltaisiin myös osana koko palvelujärjestelmää niin, että palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja kielellisten oikeuksien toteutuminen kansalliskielillä turvataan.

19.10 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Kiitos hallitukselle ja kiitos sosiaali- ja terveysvaliokunnalle yksimielisestä mietinnöstä.

Ett varmt tack för det faktum att Vasa sjukvårdsdistrikt nu åläggs ordna så kallad omfattande jour 24/7 för invånarna i Österbotten. Tack också för gott samarbete.

Punkt i protokollet PR 62/2019 rd

Kiitos hyvästä yhteistyöstä. Tämä on ollut aika pitkä projekti ja prosessi. Kiitos kaikille eri puolueille ja edustajille, jotka ovat tässä olleet mukana. Kiitos muun muassa perussuomalaisille ja edustaja Juvoselle erinomaisesta puheenvuorosta äsken.

Vasa sjukvårdsdistrikt har varit föregångare inom många områden och i synnerhet när det gäller patient- och klientsäkerhet.

Muun muassa potilasturvallisuuden osalta Vaasassa ollaan oltu mamme parhaita. Elikkä jos ollaan Suomen parhaita tai parhaimmistoa, niin luultavasti myös maailman huippua muun muassa potilasturvallisuuden osalta. Siihen tietenkin liittyvät nämä kielet olennaisesti, sekä suomi että ruotsi ja käytännössä moni muukin kieli siellä Pohjanmaan rannikolla.

Det vore naturligt att grunda ett center för patientsäkerhet också i Vasa. — Kiitos kaikille. Tack.

19.11 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva lakiesitys terveydenhuoltolain ja kuntien peruspalveluiden valtionosuudesta annetun lain muuttamiseksi muun muassa mahdollistaa tuomioistuimille niiden tarvitsemien lääketieteellisten lausuntojen nykyistä paremman saamisen. Tämä esitys liittyy eräiltä osin vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämiseen, ja muun muassa perussuomalaisten kansanedustaja Jari Ronkainen on pitänyt ansiokkaasti esillä vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtia ja puutteita potilaiden oikeusturvassa jo vuosien ajan.

Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Juvonen tässä edellä totesi, vakuutuslääkärijärjestelmässä ilmenneiden ongelmien korjaamiseksi jätettiin viime kaudella eduskuntaan myös kansalaisaloite, jonka käsittelyn yhteydessä eduskunta päätti edellyttää hallitukselta lainsäädäntöehdotusta ongelmiin puuttumiseksi viimeistään ensi keväänä, ja tähän asiaan on viitattu myös valiokunnan mietinnössä.

Olen itsekin saanut tässäkin kuussa huolestuneilta kansalaisilta useita yhteydenottoja. He odottavat lainsäätäjältä viimein konkreettisia toimenpiteitä vakuutuslääkärijärjestelmän ongelmien ratkaisemiseksi, ja monet heistä ovat joutuneet odottamaan jo kymmeniä vuosia vaikeassa tilanteessa. Tämä lakiesitys on pieni askel eteenpäin, mutta kuten edustaja Juvonen jo hyvin totesikin, paljon muitakin toimia tarvitaan, ja eduskunta siis odottaa esityksiä viimeistään ensi keväänä.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa ei näytä juuri nyt olevan yhtään ministeriä paikalla, mutta tiedustelin, osaisiko esimerkiksi sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Vehviläinen kertoa hallituksen puolesta, missä vaiheessa valmistelutyö vakuutuslääkärijärjestelmän uudistamiseksi mahtaisi tällä hetkellä olla. [Anu Vehviläinen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vehviläinen, vastauspuheenvuoro.

19.13 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Anteeksi, vastauspuheenvuoro riittää oikein hyvin. — En täsmällisesti osaa sitä kertoa, mutta kun tämä kansalaisaloitteen mukainen lausuma sieltä viime vuodelta on otettu ja tiedämme, että tämä on tärkeä asia yli puoluerajojenkin kaiken kaikkiaan, niin omalta osaltani aion tämänkin mietinnön pohjalta

Punkt i protokollet PR 62/2019 rd

tätä asiaa kiirehtiä. Jos muistan oikein, niin tämä lainsäädäntöesityspaketti, joka meille — tämä HE-lista, hallituksen esitys -lista — on annettu, ei tässä vaiheessa pitänyt sitä sisälleen, mutta itse kukakin meistä voi tätä asiaa kiirehtiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja puhujalistaan.

19.14 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan tässä edustaja Savio veikin jo kaiken, mitä olin sanomassa. Mutta on varmasti hyvä vielä alleviivata sitä, että ensinnäkin on hyvä asia, että tämä on lähtenyt eteenpäin. Perussuomalaiset Jari Ronkaisen johdolla ovat tätä kyllä hyvin jatkumona vieneet eteenpäin ja halunneet muutoksia tähän vakuutuslääkärijärjestelmään. Mutta todella, kuten sanottua, tämä on vasta ensimmäinen askel, sillä se on kohtuuton ajatus, että vasta tuomioistuinvaiheessa tulee mukaan tämmöinen riippumaton lausunnonantaja, lausunnonantajataho tähän riitaan. Tämmöisen henkilön kohdalla, joka on sairastunut, aika pitkälle joudutaan menemään siinä kohtaa, jos joudutaan sinne tuomioistuinkäsittelyihin asti, ja mieluusti toivoisi, että nämä asiat saataisiin tolkulliselle tolalle jo ennen sitä.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslagen 1.-2. i proposition RP 38/2019 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslagen avslutades.